

Folketinget
lov@ft.dk

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sim@sim.dk
www.sim.dk

Sagsnr.
2015 - 9677

Valgklage fra Annemette Bendtsen

Doknr.
296729

Dato
10-12-2015

Fra Annemette Bendtsen har Social- og Indenrigsministeriet modtaget vedhæftede e-mail af 5. december 2015 med bilag vedrørende folkeafstemningen den 3. december 2015 om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning. Annemette Bendtsen klager over, at hun som dansk statsborger med bopæl i Sverige, der også er medlem af Den Europæiske Union, ikke kan optages på valglisten til folketingsvalg. Annemette Bendtsen har anført, at det er i strid med hendes demokratiske rettigheder sikret under EU-traktaten. Annemette Bendtsen har i den forbindelse oplyst, at hun arbejder i Danmark som statstjenestemand. Annemette Bendtsen har endelig anført, at folkeafstemningen den 3. december 2015 på den baggrund bør erklæres ugyldig.

Annemette Bendtsen har som bilag til klagen vedlagt en anbefaling fra Europa-Kommissionen (Commission Recommendation) af 29. januar 2014 vedrørende konsekvenserne ved at fratage valgretten fra unionsborgere, der udøver deres ret til fri bevægelighed (Addressing the consequences of disenfranchisement of Union citizens exercising their rights to free movement).

1. Social- og Indenrigsministeriet kan i den anledning oplyse, at det følger af § 96, stk. 1, i lov om valg til Folketinget (folketingsvalgloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 369 af 10. april 2014, at enhver, der har valgret til Folketinget og er optaget på valglisten, har ret til at deltage i folkeafstemninger.

Social- og Indenrigsministeriet kan om reglerne for valgret til Folketinget oplyse, at det efter grundlovens § 29, stk. 1, bl.a. er en betingelse for at have valgret til Folketinget, at man har dansk indfødsret, har opnået alderen for valgret (18 år siden 1978) og i øvrigt ikke er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne efter værgemålslovens § 6 (tidligere kaldt "umyndiggjort"). Grundlovens § 29, stk. 1, indeholder herudover et krav om fast bopæl i riget som betingelse for valgret til Folketinget.

De nærmere regler herom følger af folketingsvalglovens § 2. Disse regler blev senest ændret ved lov nr. 438 af 9. juni 2004 i overensstemmelse med anbefalingerne fra det af den daværende indenrigs- og sundhedsminister og justitsminister nedsatte Valgretsudvalg med deltagelse af statsretsekspertter. Valgretsudvalget havde fået til opgave at undersøge mulighederne for, hvorledes kredsen af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet har valgret til Folketinget, i videst muligt omfang kunne udvides inden for rammerne af grundloven. Valgretsudvalget afgav i oktober 2003 sin betænkning vedrørende revision af folketingsvalglovens regler om valgret under udlandsophold (betænkning nr. 1432/2003).

De nugældende regler i folketingsvalglovens § 2 lyder således:

”§ 2. Personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, anses for at have fast bopæl i riget.

Stk. 2. Følgende personer, der midlertidigt har taget ophold i udlandet, anses ligeledes for at have fast bopæl i riget:

- 1) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste i udlandet som ansat af en dansk offentlig myndighed eller en herværende privat virksomhed eller forening.
- 2) Personer, der opholder sig i udlandet som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem.
- 3) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste i udlandet af en dansk hjælpeorganisation.
- 4) Personer, der opholder sig i udlandet i uddannelsesøjemed.
- 5) Personer, der opholder sig i udlandet af helbredsmæssige grunde.
- 6) Personer, der opholder sig i udlandet, og som i henseende til tilknytningen til riget ganske må sidestilles med de personer, der er nævnt i nr. 1-5.

Stk. 3. Personer, der opholder sig i udlandet, anses ligeledes for at have fast bopæl i riget, såfremt de agter at vende tilbage til riget inden for 2 år efter udrejsen.

Stk. 4. En person, der samlever på fælles bopæl med en person, der er omfattet af stk. 1, 2 eller 3, anses for at have fast bopæl i riget, såfremt de pågældende to samlevende

- 1) har indgået ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden eller
- 2) opfylder betingelserne for at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden og havde etableret fælles bopæl inden udrejsen.”

Efter folketingsvalglovens § 16, stk. 2, kan vælgere, der har haft ophold i udlandet i mere end 4 år, eller hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt vælgeren er omfattet af lovens § 2, kun optages på valglisten, hvis det af social- og indenrigsministeren nedsatte Valgnævn anser betingelserne i lovens § 2 for at være opfyldt.

Social- og Indenrigsministeriet har fra Valgnævnet fået oplyst, at Annemette Bendtsen i en ansøgning af 24. august 2015 om optagelse på valglisten har oplyst, at hun udrejste den 18. november 2009. Annemette Bendtsens ansøgning om optagelse på valglisten skulle derfor behandles af Valgnævnet.

Det følger af folketingsvalglovens § 2, stk. 2, nr. 6, at det er en betingelse for optagelse efter denne bestemmelse, at ansøgers tilknytning til riget kan sidestilles med de personer, der er nævnt i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, nr. 1-5, jf. ovenfor.

Det fremgår af Valgnævnets afgørelse af 28. oktober 2015, at sidestillingsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, nr. 6, ifølge Valgnævnets praksis eksempelvis omfatter visse personer, der forud for en lokal ansættelse i en virksomhed i udlandet har været ansat i en dansk afdeling af virksomheden, og hvor denne afdeling har medvirket i forbindelse med lokalansættelsen.

Sidestillingsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, nr. 6, omfatter efter Valgnævnets praksis som hovedregel ikke personer, der arbejder for en udenlandsk arbejdsgiver eller udfører selvstændig erhvervsvirksomhed i udlandet uden tilknytning til en dansk virksomhed. Bestemmelsen omfatter som udgangspunkt heller ikke ophold i udlandet på grund af personlige årsager eller boligforhold.

På den baggrund har Valgnævnet ved den nævnte afgørelse af 28. oktober 2015 meddelt afslag på Annemette Bendtsens ansøgning om optagelse på folketingsvalglisten under henvisning til, at nævnet efter en konkret vurdering ikke har fundet, at Annemette Bendtsen ud fra de oplysninger, hun havde anført i sin ansøgning, kunne sidestilles med en af bestemmelserne i folketingsvalglovens § 2, stk. 2, nr. 1-5.

2. Social- og Indenrigsministeriet kan om foreneligheden mellem bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1, og EU-retten oplyse, at spørgsmålet om EU-medholdeligheden af den danske grundlovs krav om fast bopæl i Danmark som betingelse for valgret til Folketinget er behandlet i Valgretsudvalgets betænkning nr. 1432/2003, kapitel 4.2., side 154 ff. Valgretsudvalget konkluderer, at grundlovens krav

om fast bopæl som betingelse for valgret til Folketinget ikke kan anses for at være i strid med EU-retten.

Justitsministeriet har endvidere efterfølgende over for Folketinget i forbindelse med besvarelsen af en række folketingsspørgsmål redegjort for den danske valglovgivnings forhold til EU-retten. Social- og Indenrigsministeriet kan henvise til vedhæftede besvarelse af 7. april 2004 på folketingsspørgsmål nr. S 2616 af 5. marts 2004 og til den vedhæftede endelige besvarelse af 23. oktober 2008 på Kommunaludvalgets spørgsmål nr. 160, stillet den 3. september 2008 (KOU Alm. del). I begge besvarelser konkluderer Justitsministeriet, at den danske folketingsvalglovgivning ikke er i strid med EU-retten.

Det tilføjes, at spørgsmålet om, hvorvidt det ville være foreneligt med bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1, at anse personer med dansk indfødsret, der tager ophold i udlandet, men har arbejde eller uddanner sig i Danmark (grænsegængere), for at have fast bopæl i riget, er behandlet i Valgretsudvalgets betænkning, afsnit 6.2.5., side 335 ff. Valgretsudvalget konkluderer, at en sådan ordning ikke vil være forenelig med grundlovens § 29.

3. Afslutningsvis skal Social- og Indenrigsministeriet gøre opmærksom på, at Annette Bendtsen i forbindelse med folketingsvalgene henholdsvis den 18. juni 2015 og den 15. september 2011 indgav valgklager over, at hun som dansk statsborger med arbejde i Danmark, men med fast bopæl i Sverige, ikke kunne optages på valglisten til disse folketingsvalg. Spørgsmålet er behandlet i henholdsvis betænkning afgivet den 2. juli 2015 af Udvalget til Prøvelse af Valgene, afsnit II, pkt. 3.B., nr. 20) (se beslutningsforslag B 1, FT 2014-15, 2. samling) og betænkning afgivet den 29. september 2011 af Udvalget til Prøvelse af Valgene, afsnit II, pkt. 3.B., nr. 10) (se beslutningsforslag B 1, FT 2010-11, 2. samling).

Klageren er herfra underrettet om, at sagen oversendes til Folketinget.

Med venlig hilsen
Nikolaj Stenfalk

Folketingets Kommunaludvalg

Ministeren
Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: 23.10.08

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail vfm@vfm.dk

LOL/ J.nr. 2008-6387

Under henvisning til Folketingets Kommunaludvalgs brev af 3. september 2008 følger hermed velfærdsministerens endelige svar på spørgsmål nr. 160 (KOU Alm. del). Spørgsmålet er stillet af ikkemedlem af udvalget (MFU) Morten Messerschmidt (DF).

+ bilag

Spørgsmål nr. 160:

"Ministeren bedes give en vurdering af det forslag til simplificering af valglovens § 2, som foreningen Danes Worldwide har udarbejdet og hvoraf det fremgår, at foreningen foreslår valglovens § 2 ændret til at lyde sådan: "Personer, der opholder sig i udlandet, anses for at have fast bopæl i riget, såfremt de agter at vende tilbage til riget inden for 10 år efter udrejsen"."

Svar:

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har Velfærdsministeriet indhentet en udtalelse fra Justitsministeriet, under hvis ressort fortolkning af grundloven og EU-retten henhører.

Justitsministeren har i den anledning udtalt følgende:

"1. Foreningen Danes Worldwide har i en henvendelse til bl.a. Folketingets Kommunaludvalg rejst spørgsmål om en ændring af folketingsvalglovens § 2, således at det gøres muligt for danske statsborgere i udlandet, der agter at vende tilbage til riget, at udøve deres stemmeret i en periode på op til 10 år efter udrejsen.

Foreningen har i den forbindelse peget på en række forhold, som efter foreningens opfattelse taler for at ændre den gældende ordning i den danske folketingsvalglov. Der henvises i den forbindelse til et notat, som foreningen har udarbejdet, og hvori det anføres, at "lovgivningen ved at fravige Grund-

lovens krav om "fast bopæl" i Danmark i en række forskellige situationer har skabt en forskelsbehandling blandt danske i udlandet, der strider mod almindelige retsgrundsætninger om ligebehandling, såvel i relation til dansk ret som EU-retten."

2. Grundlovens § 29, stk. 1, har følgende ordlyd:

"Valgret til folketing har enhver, som har dansk indfødsret, fast bopæl i riget og har opnået den i stk. 2 omhandlede valgretsald, medmindre vedkommende er umyndiggjort. Det bestemmes ved lov, i hvilket omfang straf og understøttelse, der i lovgivningen betragtes som fattighjælp, medfører tab af valgret."

Som det fremgår, er det bl.a. en betingelse for valgret, at man har fast bopæl i riget. De nærmere betingelser for, hvornår bopælskravet anses for opfyldt, fremgår af folketingsvalglovens § 2, jf. lovbekendtgørelse nr. 583 af 23. juni 2008 om valg til folketinget.

3. Regeringen nedsatte i april 2003 et sagkyndigt udvalg vedrørende revision af folketingsvalglovens regler om valgret under udlandsophold.

Udvalget, som havde professor dr. jur. (nu højesteretsdommer) Jens Peter Christensen som formand, og som derudover som medlemmer bl.a. havde to professorer fra universiteterne, der var kyndige i statsforfatningsret, fik til opgave at undersøge mulighederne for, hvorledes kredsen af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet har valgret til Folketinget, i videst muligt omfang kan udvides inden for rammerne af grundloven.

Valgretsudvalget afgav i oktober 2003 sin betænkning vedrørende revision af folketingsvalglovens regler om valgret under udlandsophold (betænkning nr. 1432/2003). I betænkningen (side 23 f.) er udvalgets overvejelser om grundlovens krav om fast bopæl i riget og rammerne for lovgivningsmagtens regulering sammenfattet på følgende måde:

"Efter udvalgets opfattelse må der ved fortolkningen af bopælskravet tages udgangspunkt i en naturlig sproglig forståelse af ordene "fast bopæl i riget". En sådan fortolkning taler for, at der i grundlovens § 29, stk. 1, som udgangspunkt ligger et krav om, at en person for at have valgret til Folketinget faktisk skal bo i riget. Efter en naturlig sproglig forståelse har en person bopæl på det sted, hvor vedkommende almindeligvis opholder sig, når vedkommende ikke er midlertidigt fraværende, f.eks. på grund af arbejde, rejser eller lignende, hvor man typisk er sammen med sin nære familie, og hvor den pågældende har sine væsentligste ejendele. Et sådant bopælsbegreb er beslægtet med det bopælsbegreb, som benyttes i folkeregisterlovgivningen.

Denne forståelse af grundlovens bopælskrav er efter udvalgets opfattelse i overensstemmelse med, hvad der kan udledes af

den gældende og de tidligere grundloves forarbejder, ligesom en formålsfortolkning efter udvalgets opfattelse peger i samme retning. Såvel Rigsdagens (Landstingets) som domstolenes og Indenrigsministeriets praksis vedrørende forståelsen af grundlovens bopælsbegreb viser efter udvalgets opfattelse ligeledes, at der ved et udlandsophold skal særlige holdepunkter til for at antage, at vedkommende alligevel har bevaret sin faste bopæl i riget.

Efter udvalgets opfattelse indebærer denne forståelse af grundlovens bopælskrav, at midlertidige afbrydelser af kortere varighed ikke kan være til hinder for, at den pågældende fortsat anses for at have fast bopæl i riget. Det må gælde, selv om den pågældende ikke har opretholdt sin hidtidige bolig i riget under udlandsopholdet.

...

Efter udvalgets opfattelse har den udvidelse af kredsen af valgberettigede, som siden 1970 er gennemført ved ændringer af folketingsvalgloven, betydet, at lovgivningen har strakt sig meget vidt sammenlignet med, hvad der ville følge af en naturlig forståelse af kravet i grundlovens § 29 om fast bopæl i riget.

Det er udvalgets opfattelse, at der – i lyset af de udvidelser af kredsen af personer med valgret, lovgivningsmagten allerede har foretaget – må antages kun at være plads til meget begrænsede yderligere udvidelser af den kreds af personer med dansk indfødsret, som uanset udlandsophold kan anses for at opfylde bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1. En udvidelse af kredsen af personer, som har valgret uanset udlandsophold, vil efter udvalgets opfattelse kun kunne komme på tale for personer, som forholdsvis kortvarigt og midlertidigt har taget ophold i udlandet, og som har bevaret en reel tilknytning til riget, der kan siges at svare til den, der opnås ved faktisk fast bopæl.

Det vil efter udvalgets opfattelse være grundlovmæssigt udelukket at udstrække kredsen af personer, der anses for at have fast bopæl i riget under udlandsophold til trods for, at deres fravær fra riget er af længerevarende og mere fast karakter, videre end den afgrænsning af kredsen, der med udvidelsen i 1980 allerede er sket ved folketingsvalglovens § 2, stk. 2."

Valgretsudvalget overvejede – i lyset af disse generelle overvejelser om grundlovens krav om fast bopæl i riget og rammerne for lovgivningsmagtens regulering – en række konkrete modeller for udvidelser af kredsen af personer med dansk indfødsret, der anses for at have fast bopæl i riget under midlertidigt ophold i udlandet.

Blandt de modeller, som udvalget overvejede, fandt udvalget, at personer (med tilhørende samlevende ægtefælle/registreret partner eller ugifte samlevende), der agter at vende tilbage til riget inden for 2 år efter udrejsen, inden for rammerne af grundloven kan anses for at have fast bopæl i riget. Dette gjaldt efter udvalgets opfattelse uanset årsagen til udlandsopholdet. Herud-

over anså udvalget det ikke for muligt inden for rammerne af grundloven at udvide kredsen af danskere, der har valgt under udlandsophold. Der kan herved nærmere henvises til betænkningen (side 25 ff. og side 309 ff.).

Udvidelsen til at omfatte alle danskere (fyldt 18 år), der agter at vende tilbage til Danmark inden for 2 år efter udrejsen, fremgår nu af folketingsvalglovens § 2, stk. 3, som blev indsat ved lov nr. 438 af 9. april 2004 om ændring af lov om valg til Folketinget.

4. Regeringen noterede sig, som der også blev givet udtryk for i det pågældende lovforslag til ændring af folketingsvalgloven, resultatet af den undersøgelse, som Valgretsudvalget havde foretaget. I den forbindelse blev der bl.a. anført følgende i lovforslagets almindelige bemærkninger (pkt. 3.3.2.):

"Regeringen har således noteret sig, at udvalget blandt de af udvalget overvejede modeller alene har fundet, at personer, der agter at vende tilbage til riget inden for to år efter udrejsen, med tilhørende samlevende ægtefæller og registrerede partnere samt ugifte samlevende inden for rammerne af grundloven kan anses for at have fast bopæl i riget.

.....

Det er regeringens opfattelse, at der ikke skal kunne herske tvivl om, at de forslag til udvidelse af den kreds af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet har valgt til Folketinget, der gennemføres ved lov, er i overensstemmelse med grundloven.

På den baggrund indeholder dette lovforslag alene forslag om udvidelse af den kreds af personer med dansk indfødsret, der under ophold i udlandet har valgt til Folketinget, som er i overensstemmelse med Valgretsudvalgets vurdering af rækkevidden af grundlovens bopælskrav."

Jeg kan henholde mig til det anførte om regeringens overvejelser om udvidelse af kredsen af personer med dansk indfødsret, der uanset ophold i udlandet anses for at have fast bopæl i riget. Som regeringen også gav udtryk for i forbindelse med den seneste ændring af folketingsvalgloven, er det regeringens opfattelse, at der ikke skal kunne herske tvivl om, at de forslag, der gennemføres ved lov, er i overensstemmelse med grundloven.

5. Endelig kan jeg tilføje, at der i forbindelse med ændringen af folketingsvalgloven blev rejst spørgsmål om lovforslagets forenelighed med EU-retten. Det skete ved spørgsmål nr. S 2616 af 5. marts 2004 fra daværende medlem af Folketinget Poul Nødgaard (DF). I den daværende indenrigs- og sundhedsministers vedlagte besvarelse af 7. april 2004 er der udførligt redegjort for lovforslagets forhold til EU-retten og i den forbindelse de grunde, der fører frem til, at lovforslaget ikke er i strid med EU-retten."

Jeg kan henholde mig til det i svaret anførte.

Karen Jespersen

/ Louise Brandt Oisen

Bilag vedlagt: Besvarelse af 7. april 2004 på spørgsmål nr. S 2616 af 5. marts 2004.

Spm. nr. S 2616

Til indenrigs- og sundhedsministeren (5/3 04) af:

Poul Nødgaard (DF):

»Er ministeren enig eller uenig i, at tildeling af stemmeret til danske statsborgere til at stemme ved folketingsvalg i en 2-årig periode, efter at de har taget ophold i udlandet, er i strid med princippet om retten til fri bevægelighed for arbejdstagere og fri etableringsret i EU og tillige udtryk for en diskriminerende forskelsbehandling i forhold til de personer, der udsendes til udlandet af den danske stat?«

Begrundelse

To af landets førende EU-retseksperter, professor, dr. Jur. Hjalte Rasmussen og kontorchef, lic. Jur. Peter Vesterdorf har i Jyllands-Posten den 20. januar 2004 givet udtryk for, at begrænsning i adgangen til at afgive stemme ved et folketingsvalg er i strid bl. a. med princippet om retten til fri bevægelighed og fri etableringsret for arbejdstagere og fri etablering i EU. De to peger på, at det samme vil være gældende for den ordning om stemmeret i to år, der er foreslået af regeringen ved L 114.

De to eksperter har desuden gjort opmærksom på den diskriminerende forskelsbehandling, der sker mellem personer, der udsendes af den danske stat og danske statsborgere, der rejser til andre EU-lande på egen hånd.

Endvidere har de to eksperter ved forskellige lejligheder gjort opmærksom på, at der i de senere år er flere retsafgørelser ved EU-domstolen, der markerer, at domstolen tillægger borgere fra EU-landene supplerende, mere omfattende rettigheder, og at dette kan tale til støtte for, at danske statsborgere ikke må afskæres fra at udøve deres valgret til danske folketingsvalg under ophold i et andet EU-land. I denne forbindelse er bl. a. henvist til domme som C-281/98, Angonese, C-384/93, Cold Calling, C 60/00, Carpenter, C-148/02, Avello og C224/98, d'Hoop.

Der bedes om, at ministeren begrundet sit svar og oplyser de juridiske argumenter, ministeren støtter sin opfattelse på.

Svar (7/4 04)

Indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Justitsministeriet, under hvis ressort EU-retten hører. Justitsministeriet har i anledning heraf udtalt følgende:

»Det nævnte lovforslag indebærer, at personer, der opholder sig i udlandet, anses for at have fast bopæl i riget – og derfor valgret til Folketinget efter folketingsvalglovens nærmere regler – såfremt de agter at vende tilbage til riget inden for 2 år efter udrejsen. Det gælder uanset den nærmere baggrund for de pågældende personers udlandsophold.

Bestemmelsen har karakter af et supplement til de gældende bestemmelser i folketingsvalglovens § 2, hvorefter alene personer, som opholder sig i udlandet af nærmere angivne grunde, anses for at have fast bopæl i riget (og dermed valgret efter lovens nærmere regler).

En gennemførelse af lovforslaget vil således indebære en udvidelse af udlandsdanskernes valgret til Folketinget.

Ifølge den artikel i Jyllands-Posten, som spørgeren henviser til, er det imidlertid professor, dr.jur. Hjalte Rasmussen og kontorchef Peter Vesterdorfs opfattelse, at den ordning med hensyn til udlandsdanskernes valgret til Folketinget, som det fremsatte lovforslag lægger op til, vil være i strid med retten til fri bevægelighed efter EF-traktaten.

Hertil skal Justitsministeriet bemærke, at lovforslaget bygger på betænkning nr. 1432/2003 om valgret under udlandsophold, som er afgivet af det af indenrigs- og sundhedsministeren og justitsministeren nedsatte udvalg vedrørende revision af folketingsvalglovens regler om valgret under udlandsophold. Betænkningens kapitel 4 indeholder bl.a. en beskrivelse af EU-rettens regulering af valgretten til nationale parlamenter og herunder en redegørelse for EU-medholdeligheden af grundlovens krav om fast bopæl i Danmark som betingelse for valgret til Folketinget.

Om spørgsmålet anføres i betænkningen (side 154 ff.) nærmere følgende:

»I EF-traktatens afsnit om unionsborgerskabet er valgretten til henholdsvis lokalvalg, jf. artikel 19, stk. 1, og valg til Europa-Parlamentet, jf. artikel 19, stk. 2, udtrykkeligt reguleret. Af disse bestemmelser fremgår, at en unionsborger, der har bopæl i en medlemsstat, hvor den pågældende ikke er statsborger, har valgret og er valgbar til henholdsvis lokalvalg og valg til Europa-Parlamentet i bopælsstaten på samme betingelser som bopælsstatens statsborgere.

Valg til nationale parlamenter er ikke tilsvarende reguleret i EF-traktaten og må derfor som udgangspunkt anses for omfattet af national enekompetence.

Valgretten til lokalvalg og Europa-Parlamentet er tilsvarende fastslået i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, artikel 39 og 40, hvorimod valgretten til nationale parlamenter ikke er reguleret i charteret.

Selv om valg til nationale parlamenter således som udgangspunkt må antages at være omfattet af medlemsstaternes enekompetence, kan det spørgsmål principielt rejses, om EF-traktatens regler om forbud mod direkte og indirekte diskrimination, jf. EF-traktatens artikel 12, og om personers ret til fri bevægelighed, jf. EF-traktatens artikel 39, 43 og 49, er til hinder for, at medlemsstaterne kan opretholde et bopælskrav i forbindelse med valgret til nationale parlamenter. EF-domstolen ses ikke at have taget stilling til dette eller tilsvarende spørgsmål om politiske rettigheder i forhold til personers ret til fri bevægelighed.

Med hensyn til en række andre områder, der henhører under medlemsstaternes enekompetence, har Domstolen imidlertid udtalt, at medlemsstaterne skal overholde fællesskabsretten ved udøvelsen af deres kompetence, herunder forbuddet mod direkte og indirekte diskrimination af personer, der har gjort brug af den fri bevægelighed for personer. Det gælder f.eks. direkte beskatning af personer, der utvivlsomt henhører under medlemsstaternes enekompetence, jf. sag C-279/93, Schumacker.

For det tilfælde, at Domstolen tilsvarende måtte finde, at medlemsstaterne under udøvelsen af deres enekompetence vedrørende regler om valgret til nationale parlamenter skal overholde fællesskabsretten, vil der skulle tages stilling til, om bopælsbetingelsen i grundlovens § 29 udgør en ulovlig hindring af danske statsborgeres ret til fri bevægelighed i medfør af EU-retten. Den eventuelle hindring skulle i givet fald bestå i, at personer med dansk indfødsret, der ikke længere efter dansk ret har fast bopæl i Danmark, mister deres valgret i Danmark. Hindringen er således kun aktuel for personer med dansk indfødsret, som ikke har fast bopæl i Danmark.

Domstolen har i flere sager understreget, at også hindringer for egne statsborgeres udrejse opstillet af

statsborgerskabslandet kan være i strid med EF-traktatens bestemmelser om personers frie bevægelighed, jf. f.eks. sag C-415/93, Bosman.

Det er imidlertid et spørgsmål, om grundlovens krav om fast bopæl som betingelse for valgret til Folketinget overhovedet vil kunne anses for en hindring af den frie bevægelighed for egne statsborgere. Det må således give anledning til betydelig tvivl, om Domstolen vil vurdere, at det forhold, at der vil kunne blive afholdt et valg til Folketinget i en periode, hvor man ikke har fast bopæl i Danmark, overhovedet udgør en restriktion for personers ret til fri bevægelighed.

Hvis Domstolen – uanset det anførte – måtte vurdere, at der er tale om en hindring for den frie bevægelighed for egne statsborgere, vil denne hindring alene være i strid med EU-retten, såfremt den ikke opfylder betingelserne om saglig begrundelse og proportionalitet.

I lyset af de hensyn, der ligger til grund for grundlovens krav om fast bopæl i riget, jf. nærmere herom ovenfor i kapitel 3 [hensynet til at sikre, at de stemmeberettigede har en vis tilknytning til Danmark], må det antages, at Domstolen vil betragte bopælskravet som tilstrækkeligt sagligt begrundet. Det kan heller ikke antages, at bopælskravet giver anledning til problemer i forhold til proportionalitetsbetingelsen.

Grundlovens krav om fast bopæl som betingelse for valgret til Folketinget kan derfor ikke anses for at være i strid med EU-retten.«

Justitsministeriet kan henholde sig til det, der er anført i betænkningen.

Det er således Justitsministeriets opfattelse, at spørgsmålet om valgret til nationale parlamenter mv. som udgangspunkt er omfattet af medlemsstaternes enekompetence, og at EU-retten derfor ikke finder anvendelse på dette område.

For det tilfælde, at EF-Domstolen måtte finde, at medlemsstaterne alligevel skal overholde EU-rettens almindelige principper, og at et krav om fast bopæl i riget – således som det fremgår af grundlovens § 29 og folketingsvalglovens §§ 1 og 2 – principielt kan anses for en restriktion for personers fri bevægelighed, er det samtidig Justitsministeriets opfattelse, at bopælskravet under alle omstændigheder må anses for at være i overensstemmelse med EU-rettens krav om bl.a. saglighed og proportionalitet.

Særligt med hensyn til de personer, der er omtalt i begrundelsen for spørgsmålet – dvs. personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget – bemærkes i den forbindelse, at det er korrekt, at disse personer efter folketingsvalgloven er bedre stillet end andre personer, jf. lovens § 2, stk. 1, sammenholdt med stk. 2. Der stilles således for de førstnævnte personers vedkommende f.eks. ikke krav om, at deres ophold i udlandet skal være midlertidigt.

Det anførte hænger imidlertid bl.a. sammen med, at de pågældende personer netop – som ansatte i den danske stat – er beordret til tjeneste uden for riget. Baggrunden for deres ophold i udlandet og deres tilknytning til Danmark er således en anden end for personer, der er omfattet af lovens § 2, stk. 2, herunder f.eks. personer, som af uddannelsesmæssige grunde har valgt at tage ophold i udlandet i en periode.

Efter Justitsministeriets opfattelse er den forskelsbehandling, som der her kan siges at være tale om, derfor ikke i strid med de nævnte almindelige principper om bl.a. saglighed og proportionalitet.

De domme, som der er henvist til i begrundelsen for spørgsmålet – EF-Domstolens domme i sag C-281/98, Angonese, C-384/93, Alpine Investments (Cold Calling), C-60/00, Carpenter, C-148/02, Avello og C-224/98, d'Hoop – ændrer efter Justitsministeriets opfattelse ikke i den ovenfor anførte vurdering.

For det første vedrører de pågældende domme ikke politiske rettigheder som f.eks. valgret til nationale parlamenter, men derimod andre former for rettigheder (henholdsvis sprogkrav som betingelse for at kunne søge en stilling i en privat bank, forbud mod, at finansielle tjenesteydere kunne tage telefonisk kontakt til potentielle kunder for at tilbyde dem visse finansielle tjenesteydelser, hvis den pågældende kunde ikke forudgående havde givet sit samtykke, en tjenesteyders adgang til at familiesammenføre sig med sin ægtefælle, der er statsborger i et tredjeland, adgangen for personer med dobbelt statsborgerskab til at erhverve et bestemt efternavn og adgang til at opnå ungdomsarbejdsløshedsunderstøttelse i hjemlandet efter at have taget en studentereksamen i en anden EU-medlemsstat).

De spørgsmål, som de nævnte domme angår, kan derfor efter Justitsministeriets opfattelse ikke sammenlignes med de spørgsmål, som det foreliggende lovforslag vedrører.

For det andet er der efter Justitsministeriets opfattelse grund til at fremhæve, at de nævnte domme vedrører tilfælde, hvor en medlemsstat eller en privat virksomhed har fastsat restriktioner over for EU-borgere, der har gjort brug af den fri bevægelighed, men som opholder sig i deres egen medlemsstat.

I modsætning hertil tager de omhandlede regler i folketingsvalgloven sigte på danske statsborgere, som netop ikke opholder sig i Danmark, men i udlandet. Når sådanne personer på ny tager fast bopæl i Danmark, opnår de således i alle tilfælde valgret til Folketinget efter folketingsvalglovens nærmere regler. Dette ændrer det fremsatte lovforslag ikke på.

Sammenfattende finder Justitsministeriet, at det fremsatte lovforslag – der som nævnt indebærer en udvidelse af udlandsdanskernes valgret til Folketinget – ikke er i strid med EU-retten.«

Til

Økonomi- og indenrigsministeren

Klage over folkeafstemningen 3 december 2015.

Jeg er dansk statsborger med bopæl i Sverige, jeg har dermed bopæl i et andet EU land end Danmark. Jeg har arbejde i Danmark som statstjenestemand. Jeg har ved ansøgning anmodet om optagelse på folketingsvalglisten, jeg har henvist til mine rettigheder under EU traktaten. Afvisningen af min ansøgning om stemmeret i Danmark til folketingsvalg er i strid med mine demokratiske rettigheder sikret under EU traktaten, læs venligst det vedhæfede brev fra EU kommissionen dateret 29 januar 2014.

Folkeafstemningen d. 3 december 2015 bør derfor erklæres ugyldigt, da det er afholdt på et retsstridigt grundlag.

Med venlig hilsen

Annemette Bendtsen

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 29.1.2014
C(2014) 391 final

KOMMISSIONENS HENSTILLING

af 29.1.2014

om følgerne af, at unionsborgere fortaber deres valgret, når de udøver deres ret til fri
bevægelighed

DA

DA

KOMMISSIONENS HENSTILLING

af 29.1.2014

om følgerne af, at unionsborgere fortaber deres valgret, når de udøver deres ret til fri bevægelighed

EUROPA-KOMMISSIONEN HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 292, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Lissabontraktaten øger EU-borgernes rolle som politiske aktører ved at skabe en tæt forbindelse mellem borgerne, udøvelsen af deres politiske rettigheder og Unionens demokratiske liv. I artikel 10, stk. 1 og 3, i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) fastslås det, at Unionens funktionsmåde bygger på det repræsentative demokrati, og at enhver borger har ret til at deltage i Unionens demokratiske liv. I TEU's artikel 10, stk. 2, som er udtryk for disse principper, er det fastsat, at borgerne er direkte repræsenteret på EU-plan i Europa-Parlamentet, og at medlemsstaterne repræsenteres i Det Europæiske Råd af deres stats- eller regeringschef og i Rådet af deres regeringer, der selv er demokratisk ansvarlige enten overfor deres nationale parlamenter eller over for deres borgere.
- (2) Det fremgår af artikel 20 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), at Unionsborgerskab er et supplement til det nationale statsborgerskab.
- (3) EU-borgerne har en grundlæggende ret til frit at færdes og opholde sig i EU i medfør af artikel 21 i TEUF og artikel 45 i EU's charter om grundlæggende rettigheder.
- (4) Formålet med denne henstilling er at styrke retten til at deltage i Unionens og medlemsstaternes demokratiske liv for EU-borgere, der gør brug af deres ret til fri bevægelighed inden for Unionen.
- (5) Som understreget i rapporten om unionsborgerskab 2010¹ er et af de problemer, som unionsborgere fra visse medlemsstater møder som politiske aktører i Unionen, at de mister retten til at stemme (de fortaber deres valgret) ved nationale valg i deres oprindelsesmedlemsstat, når de har haft ophold i en anden medlemsstat i et givent tidsrum.
- (6) For nuværende er der ingen medlemsstater, der har en generel politik om, at unionsborgere fra andre medlemsstater, som har bopæl på deres område, har ret til at

¹ KOM(2010) 603.

måde og rimelig betids informere dem om betingelserne for at bevare deres ret til at stemme ved nationale valg og om de dermed forbundne praktiske foranstaltninger.

Denne henstilling er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 29.1.2014.

*På Kommissionens vegne
Viviane REDING
Næstformand*

BEKRÆFTET KOPI
For generalsekretæren

Jordi AYET PUIGARNAU
Direktor for generalsekretariatets kontor
EUROPA-KOMMISSIONEN